



**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

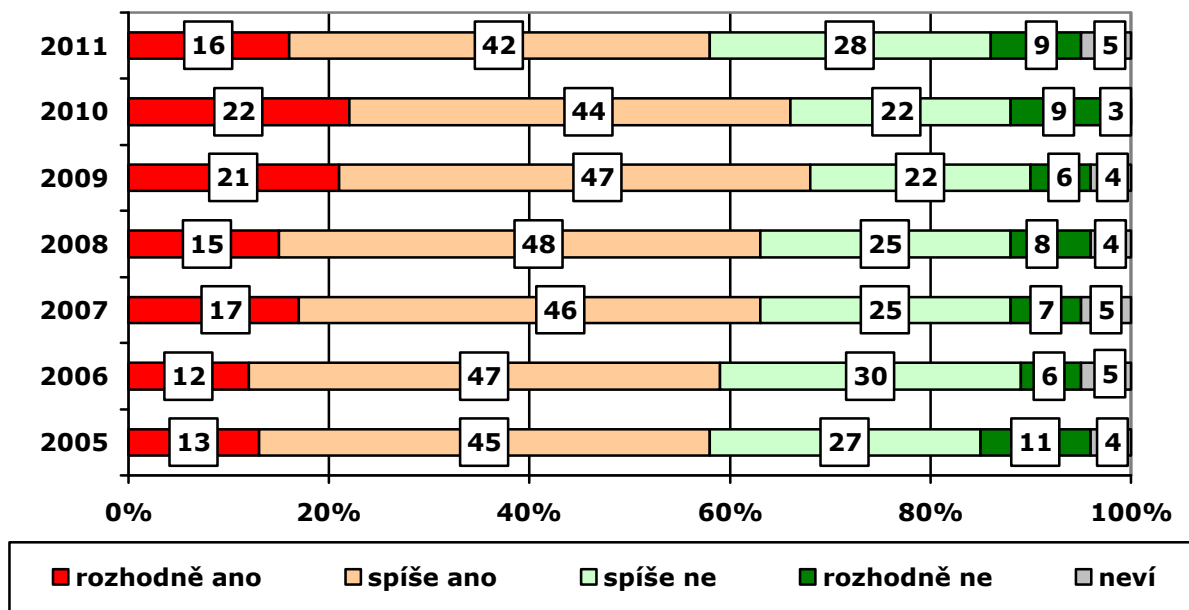
Názory české veřejnosti na úroveň vzdělávání na různých typech škol

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2011, v11-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. 9. – 12. 9. 2011</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>984</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OR.1, OR.133, OR.235, OR.236</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>9. listopadu 2011</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Paulína Tabery</i>

V září 2011 byly do výzkumu Naše společnost zařazeny otázky týkající se školství. Bylo zjišťováno mínění lidí o tom, zda u nás všichni mohou dosáhnout vzdělání, které odpovídá jejich schopnostem. Rovněž byly mapovány názory na kvalitu vzdělávání na různých typech škol.

U otázky, zda je v České republice každému umožněno dosáhnout vzdělání odpovídající jeho schopnostem, převažuje mínění, že tomu tak je. Jsou o tom přesvědčeny necelé tři pětiny veřejnosti (58 %), o něco více než třetina (37 %) zastává opačný názor. Ve srovnání s předešlým šetřením mínění o možnosti dosáhnout vzdělání adekvátní schopnostem mírně oslabilo (o 8 procentních bodů), přičemž v současnosti je zhruba na úrovni let 2005 a 2006 (viz graf 1).

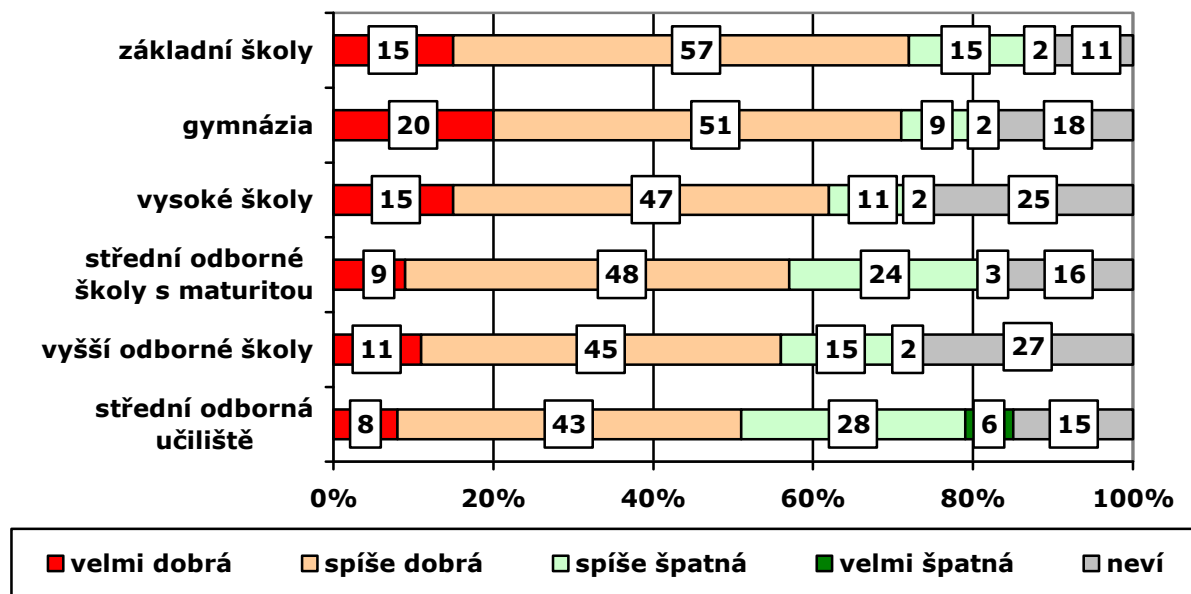
Graf 1. Může každý dosáhnout vzdělání, které odpovídá jeho schopnostem?¹

Rozdíly v názorech na tuto otázku se projevují z hlediska vzdělání a životní úrovně. Lidé s vyšším formálním vzděláním, maturitou a zejména vysokou školou, se ve větší míře domnívají, že možnost dosáhnout vzdělání dle svých schopností pro každého v České republice existuje. Podobně smýšlejí i lidé deklarující dobrou životní úroveň své domácnosti, naopak občané se špatnou životní úrovní jsou častěji a rozhodněji přesvědčeni, že tomu tak není.

Úroveň vzdělávání na jednotlivých typech škol považuje veřejnost v zásadě za dobrou. U všech druhů škol je to nadpoloviční podíl lidí, kteří kvalitu výuky hodnotí jako dobrou a kladné hodnocení poměrně výrazně převažuje nad záporným.

Nejlépe je vnímaná úroveň vzdělávání na základních školách a gymnáziích (72 % resp. 71 % kladných odpovědí), s jistým odstupem následují vysoké školy (62 %), střední odborné školy s maturitou (57 %) a vyšší odborné školy (56 %). Nejvíce kritičtí jsou občané ke středním odborným učilištím, nicméně i u tohoto typu škol výuku za dobrou označila zhruba polovina občanů (51 %). Je důležité upozornit, že při hodnocení terciárního stupně vzdělávání (VŠ, VOŠ) panuje mezi respondenty větší nejistota (podíl odpovědí *neví* jsou přibližně čtvrtinové) (viz graf 2).

¹ Znění otázky: „Domníváte se, že každému člověku v České republice je umožněno dosáhnout vzdělání, které odpovídá jeho schopnostem?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

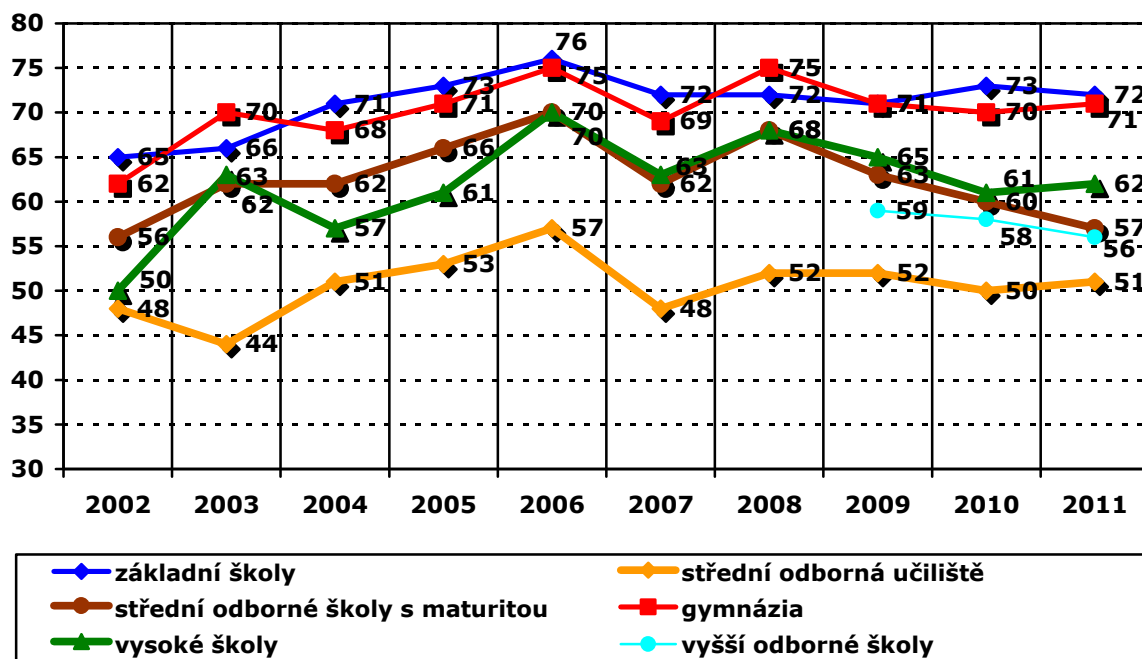
Graf 2. Názory na úroveň vzdělávání na jednotlivých typech škol²

Rozdíly v hodnocení kvality vzdělávání na vybraných typech škol se projevují především podle životní úrovně domácnosti dotázaných. Lidé deklarující dobrou životní úroveň považují úroveň výuky ve větší míře za dobrou, opačná situace je u lidí se špatnou životní úrovní, kteří také častěji situaci neumí posoudit (volí odpověď *neví*). Podobně lze vyšší nejistotu ohledně kvality vzdělávání (vyšší podíl varianty *neví*) pozorovat i u lidí starších 60 let, a to v případě základních škol, středních odborných učilišť a středních odborných škol s maturitou. U gymnázií, VOŠ a VŠ jsou to lidé se základním vzděláním, kteří častěji neumí zhodnotit úroveň výuky.

Co se týče časového vývoje názorů na kvalitu vzdělávání, ve srovnání s posledním měřením se tyto názory v zásadě nezměnily. V delším časovém horizontu je patrná stabilizace mínění o kvalitě výuky v případě základních škol, gymnázií, ale i středních odborných učilišť. Podobně lze jako nepříliš proměnlivé charakterizovat i hodnocení vyšších odborných škol. U vysokých škol se mírný pokles hodnocení úrovně výuky patrný od roku 2008 zastavil, u středních odborných škol je však tento trend nadále viditelný (viz graf 3).

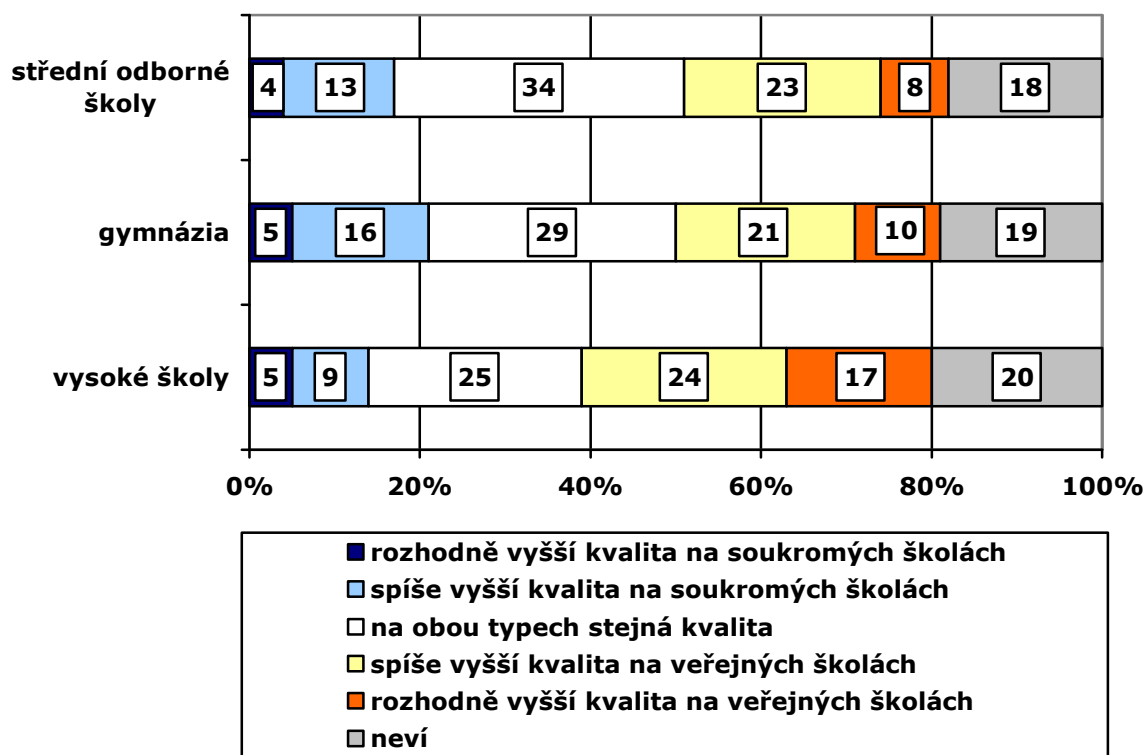
² Znění otázky: „Kdybyste měl celkově posoudit, jaká je v současné době úroveň vzdělávání na jednotlivých typech škol, řekl byste, že je:“ Varianty odpovědí: velmi dobrá, spíše dobrá, spíše špatná, velmi špatná. Uvedené typy škol: a) základní školy, b) střední odborná učiliště, c) střední odborné školy s maturitou, d) gymnázia, f) vyšší odborné školy, e) vysoké školy.

Graf 3. Mínění o dobré úrovni vzdělávání na jednotlivých typech škol – časové srovnání (v %)



Pozn.: Dobrá úroveň = součet odpovědí *velmi dobrá* a *spíše dobrá*.

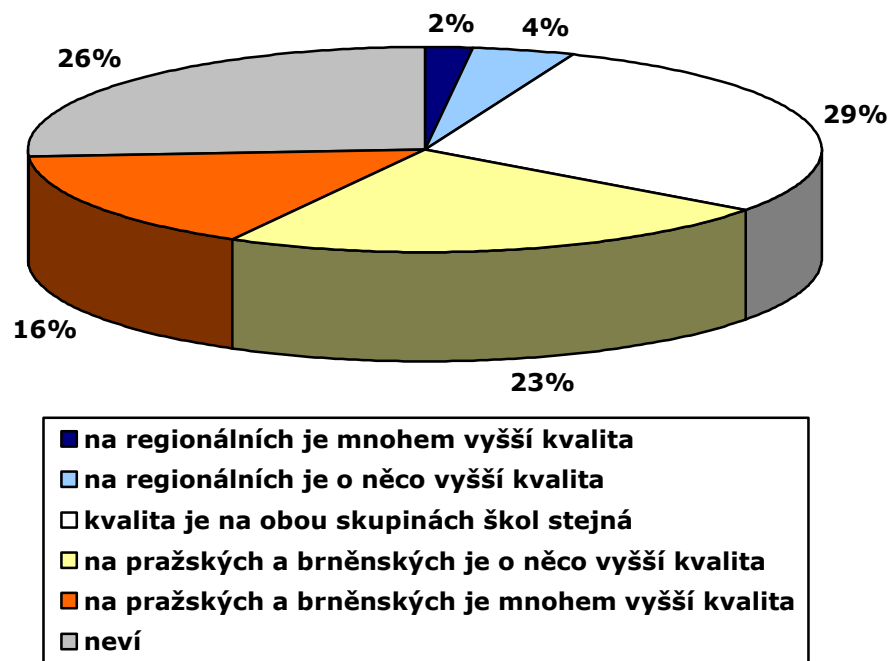
Kromě obecného hodnocení úrovně vzdělávání na různých typech škol, byly u některých z nich zjišťovány i rozdíly v mínění ohledně soukromých a veřejných zařízení. V případě vysokých škol se názory veřejnosti přiklánějí k tomu, že vyšší kvalita vzdělávání je na veřejných školách, myslí si to zhruba dvě pětiny obyvatel. Čtvrtina zastává názor, že na obou typech škol je to stejné, 14 % se domnívá, že lepší úroveň je na soukromých vysokých školách. U gymnázií a středních odborných škol je mínění vyrovnanější. V případě gymnázií si necelá třetina myslí, že vzdělání je lepší na veřejných školách, podobný podíl se domnívá, že na soukromých i veřejných je to stejné, pětina zastává názor, že je vzdělávání lepší na soukromých gymnáziích. V případě středních odborných škol je to opět necelá třetina, která vidí kvalitu spíše na veřejných školách, třetina se domnívá, že je to stejné u obou typů zařízení, ve prospěch větší kvality vzdělávání na soukromých středních odborných školách mluví 17 % občanů. U všech vybraných typů škol se přibližně pětina občanů k rozdílu v kvalitě soukromých a veřejných škol neumí vyjádřit (viz graf 4).

Graf 4. Názory na rozdíl v kvalitě soukromých a veřejných škol³

Názory na rozdíly v kvalitě vzdělávání na vybraných typech soukromých a veřejných škol jsou poměrně univerzální z hlediska pohlaví, věku i životní úrovně. Z hlediska vzdělání jsou to lidé s nižším vzděláním, kteří častěji neumí zhodnotit situaci v případě gymnázií a vysokých škol.

Kromě rozdílu v úrovni výuky na soukromých a veřejných školách, byla v případě vysokých škol zařazena také otázka, ve které občané z hlediska kvality vzdělávání porovnávají tzv. regionální a pražské a brněnské univerzity a vysoké školy. Přibližně dvě pětiny populace starší 15 let vyjádřily názor, že vyšší úroveň vzdělávání je na vysokých školách v Praze a Brně, 29 % se domnívalo, že je to u obou skupin škol stejné a podle 6 % jsou kvalitnější regionální univerzity a vysoké školy. Zhruba čtvrtina veřejnosti se k této otázce neumí vyjádřit (viz graf 5).

³ Znění otázky: „Je podle Vás rozdíl v kvalitě vzdělávání mezi soukromými a veřejnými školami na následujících stupních?“ Varianty odpovědí: rozhodně vyšší kvalita na soukromých školách, spíše vyšší kvalita na soukromých školách, na obou typech stejná kvalita, spíše vyšší kvalita na veřejných školách, rozhodně vyšší kvalita na veřejných školách. Uvedené typy škol: a) střední odborné školy, b) gymnázia, c) vysoké školy.

Graf 5. Názory na kvalitu vzdělávání na regionálních VŠ a na VŠ v Praze a Brně⁴

Z hlediska pohlaví, věku nebo životní úrovně domácnosti nejsou v názorech na kvalitu vzdělávání na vybraných skupinách univerzit významné rozdíly. V případě vzdělání jsou to lidé s nižším, zejména základním vzděláním, kteří ve větší míře neumí situaci posoudit (vyšší podíl odpovědí *neví*).

⁴ Znění otázky: „Řekl byste, že obecně je lepší kvalita vzdělávání na tzv. regionálních univerzitách a vysokých školách, nebo na pražských a brněnských univerzitách a vysokých školách?“ Varianty odpovědí: na regionálních je mnohem vyšší kvalita vzdělávání, na regionálních je o něco vyšší kvalita vzdělávání, kvalita vzdělávání je na obou skupinách škol stejná, na pražských a brněnských je o něco vyšší kvalita vzdělávání, na pražských a brněnských je mnohem vyšší kvalita vzdělávání.